

Фотовиставка «Чутливість»: залучення через занурення

У «Мистецькому Арсеналі» відкрилася виставка «Чутливість. Сучасна українська фотографія», що пропонує глядачам широкий діапазон робіт, створених на початку 90-их і до сьогодні. У виставці представлені фото понад 60 авторів: визнаних митців і молодих фотографів. В 9-ти експозиційних залах – широкий спектр сюжетів та ідейних образів. Однак, представлені фото революцій 1990, 2014 років та війни на Сході України, авторами яких є Олександр Гляделов, Арсен Савадов, Сергій Лебединський, Максим Дондюк, Віктор Марущенко та Микола Рідний, викликають особливо «чутливі» рефлексії.

Фотовиставка «Чутливість» відкрилась у стінах київського «Мистецького Арсеналу» 29 липня 2021 року. Масштабний проєкт з роботами понад 60 авторів представляє багатогранність фотографічного медіуму в Україні. Численні творчі прояви та різноманітні фото-техніки спонукають глядача до пошуку індивідуальних вражень. Власне, з’являється те глибинне розуміння унікальної здатності фотомистецтва у фіксації реальності – саме тієї реальності, яку демонструє митець крізь призму власного об’єктивного бачення.

Куратори виставки Олександр Соловійов, Максим Горбацький та Соломія Савчук вважають, що саме в 90-их українське фотомистецтво стало самодостатнім. Максим Горбацький коментує, що ця виставка позбавлена хронологічності. Важливим у ній є мозаїчність образів, які цілісно відображають головні знакові події останнього 30-ти річчя в Україні.

Вже сама назва виставки «Чутливість» налаштовує на пошуки вразливого, чуттєвого, глибинного. Акцентно вирізняється в ній резонансна тема війни: революції 1990, 2014 років та нинішня війна на Сході України. Фотовиставка не передбачає для відтворення цих важливих тем окремої зали. Навпаки, роботи експонуються паралельно з іншими фотопроектами – саме так, як у реальному житті: в одночасному поєднанні буденних і знакових подій.

Цікаво простежити, як на одні й ті ж події дивляться декілька об'єктивів, як мистецтво межує з фотожурналістикою, і наскільки ми чутливі до цих подій.

Олександр Гляделов, із серії «Війна»

Олександр Гляделов – український фотограф-документаліст, лауреат Шевченківської премії та премії Hasselblad. Його об'єктив неодноразово фіксував військові події в Молдові, Чечні, Киргизстані, Сомалі, Південному Судані та Україні. Був двічі поранений.

Незалежно, чи знімає Гляделов в'язнів, людей хворих на туберкульоз, дітей-сиріт, активістів Майдану, чи бійців у зоні АТО, – його чорно-білі фотографії завжди про невідоме. Без спалаху та додаткової обробки. Складається враження, що фотограф «розчиняється» у подіях, які транслює. Глибока чутливість до подій, які транслює автор та людей, які ці події проживають, спонукає глядача до роздумів про буденну небуденність.

На виставці представлено окремі роботи Олександра Гляделова, зроблені у 2014, 2019 та 2020 роках. Це єдина серія фотографій, що документально показує війну на сході України. Гляделов прокоментував, що хотів би запросити на виставку двох людей, які є на цих фото – Дмитра Резніченка та Олексія Мороза – бійців батальйону «Донбас», які були в Іловайську.

Арсен Савадов, із серії «Голоси любові»

Арсен Савадов – сучасний український митець, член Національної спілки художників України, один з перших художників, які відігравали ключову роль у зародженні сучасного українського мистецтва.

Автор взяв за основу свого проєкту концерт Мерілін Монро у Північній Кореї, який відбувся у 1954 році, аби підняти бойових дух військових. Реконструкція цього концерту відбулась на Сході України у 2019 році неподалік від передової. Символом віри, свободи і любові, виявилася у проєкті Савадова оперна співачка Марія Максакова.

Сконструйована зустріч українських солдатів з Мерілін-Максаковою передає одні і тіж настрої бажання, мрії. Серія фотографій «Голоси любові» дає привід для роздумів про щастя, єднання, людське тепло і взаємодію. Серія фото змушує задуматись: наскільки важко, чи легко нам бути сьогодні гуманними?

Сергій Лебединський (група Шило), із серії «Євромайдан 2014»

Сергій Лебединський – один із представників легендарної харківської школи фотографії. Ініціатор створення харківської групи «Шило», фото яких зберігають у міжнародних музеях світу. Знімок Лебединського вирізняються з-поміж інших своєю нетиповою технікою. Ефект старої плівки, туманний лик, фантомні образи крізь димову завісу похмурого дня повертають у лютий 2014-го. Така картина, наче картина, яка виринає

з власної підсвідомості, як сон чи спогад. Придивившись – починаєш чути український Гімн і розумієш його сакральне значення.

Максим Дондюк, із серії «Культура протистояння»

Серія фото про революцію Гідності Максима Дондюка - яскравий приклад того, як стираються кордони між фотожурналістикою і мистецтвом. Його роботи були представлені на фестивалях та в музеях України, Франції, США, Великобританії, Швейцарії, Колумбії та інших. На виставці представлено лиш одну фотографію автора із серії «Культура протистояння». Побачене викликає відчуття перебування у самому кадрі. Автор розкриває масштабність всього того, що відбувалося, через пропорції будівлі і людини. Фото володіє магнетичною здатністю занурити в ту мить, яку страшно сполохати. Тиша перед боротьбою. Боротьбою світла й тіні, добра та зла, відважності й страху.

Віктор Марущенко, страйк студентів у Києві, 1990

Засновник Школи фотографії, учасник багаторазових групових виставок в Україні та закордоном, голова київської організації Спільноти фотохудожників України - Віктор Марущенко - повертає глядача у вже забутий часом 1990 рік. Рік першої Революції на Граніті. Сьогодні такі фото ще більш цінні, особливо для молодого покоління, яке не застало

початку радикальних змін в Україні. Момент на фото фіксує той час, коли стає зрозумілим, що слово народу має потужну силу. Палка душа українця значно міцніша, ніж мертвий постамент Леніна.

Микола Рідний «Сліпа пляма»

Два банери замальовані чорним спреєм, сприймаються, як прикінцеве слово у виставці. З одного боку, чорна пляма розростається, з іншого – звужується. Автор коментує свій задум фізіологічними властивостями очей (простір між лівим та правим оком). Тож у нашому фізіологічному баченні ми отримуємо сліпу пляму, але від нас самих залежить, якою інформацією ми заповнимо цей простір, і чи захочемо ми взагалі це робити. Можливо, нездатність бачити деталі створює певний механізм самозахисту від інформації? «Пляма» спонукає звернути увагу на те, як до цієї «сліпої» інформації ставляться ЗМІ. Наскільки розширено, чи звужено нам подають інформацію, і як ми її сприймаємо. Наскільки сучасні технології здатні заповнити темний простір нашої уяви?

Перегляд фотовиставки «Чутливість» спростовує ставлення до фотографії, як статичного виду мистецтва, здатного лише фіксувати певну мить реальності. Сучасна фотографія дедалі частіше набуває ознак медіамеседжу, створено автором з певною конкретною метою - розширення діапазону власного бачення через глибоке прочитання фототексту. Фотографія постає, як значущий вид мистецтва, що здатний занурити, наблизити, створити відчуття своєї причетності до подій. Свідомо використані фотографічні засоби не маніпулюють, а навпаки викликають цілковиту довіру до побаченого. Тоді такі фотографії стають не розвагою, а роздумом.

Текст написано в рамках освітньої події Мистецького Арсеналу – журналістський практикум «Факультатив» 2021 під час виставкового проєкту «Чутливість. Сучасна українська фоторафія».

Проєкт реалізовано за підтримки Українського культурного фонду.